

«اقتصاد مقاومتی» با سه رویکرد: دانش، تلاش جهادگونه و مصرف هدفمند از تولید داخلی

جدای از تعریف خاص اقتصاد، مقاومت و رویکردهایی که در بررسی این دو اصطلاح قابل طرح است - موضوع اقتصاد با رویکردهای علمی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و تاریخی و مقاومت به لحاظ روحی، جسمی، فیزیکی و... - ترکیب این دو می‌تواند معنای متفاوت با رویکردهای متعدد بیابد.

در این نوشته تلاش شده است تا ترکیب «اقتصاد مقاومتی» با سه رویکرد: دانش، تلاش جهادگونه و مصرف هدفمند از تولید داخلی، مورد توجه قرار بگیرد؛ بنابراین، علمی که می‌تواند این ترکیب را تبیین و تشریح کند - هرچند علوم عمومی اقتصاد و شاخه‌های علمی مرتبط با رویکردهای اقتصاد و نیز مقاومت - و رویکردهای مطرح در آن را در برمی‌گیرد، اما همه آن نخواهد بود. شاید گاه تناقضات و تضادهای چشمگیری نیز میان آن دو باشد؛ به مانند تضاد مصرف گرایی در اقتصاد و صرفه‌جویی در مقاومت.

بنابراین، توجه به علوم مورد نیاز این ترکیب یعنی «اقتصاد مقاومتی» نیز در توان این متن نیست و امید است کارشناسان مسئول این زحمت را به انجام برسانند.

از طرفی هر چند این موضوع در سال «تولید ملی و حمایت از کار و سرمایه ایرانی» مطرح شده و شعارهای سالانه بر مبنای رشد و توسعه اقتصادی و ایجاد عدالت اجتماعی مطرح است و از سوی دیگر، فشارها و تحریم‌های دشمنان، مبارزه‌ای جدی و ریشه‌ای می‌طلبد، توجه به این ترکیب «اقتصاد مقاومتی» نیز باید ریشه‌ای و زیربنایی باشد.

از جمله رویکردهای زیربنایی و اساسی، توجه دانش محور به مسائل است.

در حدیثی آمده است: «ان العلم ینفعک معه قلیل العمل و کثیره و ان الجهل لا ینفعک معه قلیل العمل و لا کثیره»؛ کاری که با علم قرین است، اندک و بسیار آن سودمند است و کاری که با نادانی قرین است، نه اندک آن سود می‌دهد و نه بسیار آن.

و در روایت دیگری آمده است: هر کسی بی علم کار کند، بیش از آن که اصلاح کند، فساد خواهد کرد؛ بنابراین لازم است این همت در کارشناسان و مسئولین پدید آید که در پیگیری مباحث مربوط به «اقتصاد مقاومتی» از سطحی‌نگری و روزمرگی بر حذر بوده؛ افزون بر این که توجه به اسناد بالادستی مانند قانون اساسی، چشم انداز بیست ساله و برنامه‌های پنج ساله، بخشی از منابع مهم - که محل رجوع برنامه ریزان و مجریان خواهد بود - با طراحی نشست‌ها و برنامه‌های علمی و پژوهشی، زمینه تدوین دروس مرتبط با آن را در حوزه‌ها و دانشگاه‌ها به وجود آورند.

از جمله مسائل مهم در یک مبارزه اقتصادی، توجه به تولید با همت و تلاشی مضاعف در راستای کم کردن وابستگی‌های وارداتی و تأمین نیازهای داخلی در حد توان است. شاید نخستین برداشت در این مطلب، مخاطب را قشر زحمتکش و کوشای کارگر نمایاند، در حالی که سابقه نشان داده، این قشر در کنار مدیریت و برنامه ریزی مناسب، کارایی بالایی داشته و یکی از ارکان مثلث سرمایه، کار و مشتری است و اگر اهمیت بیشتری از آن دو نداشته باشد، قطعاً کمتر هم نیست.

تلاش جهادگونه در برنامه‌ریزی دقیق و به‌کارگیری نیروهای متعهد و متخصص در تولیدات و افزایش کیفیت محصولات با بهینه سازی دستگاه‌ها و توجه کامل و همه جانبه به همه خدمات مورد نیاز فرایند تولید از آموزش، بیمه، بهداشت، تبلیغات، بسته بندی، نگهداری و... می‌تواند در زمره این تلاش جهادگونه قرار بگیرد.

با این نگاه، همه دست اندرکاران تولید از سرمایه‌گذار، کارفرما و کارگر و همه تأثیرگذاران بر فرایند تولید، باید در بالا بردن کیفیت و کمیت تولید، همه تلاش خود را بکنند.

تولید باید به لحاظ کیفیت مایه مباحثات تولید کننده و تأمین کننده نیاز مشتری باشد و به لحاظ کمیت نیز دارای فراگیری از نیازهای داخلی و خارجی با محوریت مشتری مداری عرضه شود.

قابل توجه است که نگاه به تولید ملی در همه عرصه‌های کشاورزی، صنعتی، خدماتی، علمی و... باید نگاهی اعتقادی و مسئولیت پذیر باشد و با این نگاه است که فعالیت‌ها جنبه جسمی و روحی پیدا خواهد کرد و انگیزه جهادگونه در آن تقویت خواهد شد. محصولات ایران اسلامی، باید در همه جای دنیا با این رویکرد قابل شناسایی و پذیرش قرار گیرد.

به این احادیث توجه کنید:

پیامبر - صلی الله علیه و آله: **إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ إِذَا عَمِلَ أَحَدُكُمْ عَمَلًا أَنْ يُتْقِنَهُ؛**
پیامبر - صلی الله علیه و آله: **خداوند دوست دارد هرگاه یکی از شما کاری انجام می‌دهد، آن را درست و استوار انجام دهد.**

امام علی - علیه السلام: **لَا تَطْلُبْ سُرْعَةَ الْعَمَلِ وَ اطْلُبْ تَجْوِيدَهُ ؛ فَإِنَّ النَّاسَ لَا يَسْأَلُونَ فِي «كَمْ فَرَعٌ مِنَ الْعَمَلِ»؛ إِنَّمَا يَسْأَلُونَ عَنْ جَوْدَةِ صَنْعَتِهِ ؛**

امام علی علیه السلام: **به دنبال سرعت در انجام دادن کار مباش، بلکه کیفیت خوب را بجوی.**
مردم نمی‌پرسند: «در چند روز کار را به پایان برده است؟» بلکه در پی خوبی و نیکویی محصول کارند.

امام صادق — علیه السلام: كُلُّ ذِي صِنَاعَةٍ مُضْطَرٌّ إِلَى ثَلَاثِ خِصَالٍ يَجْتَلِبُ بِهَا الْمَكْسَبَ وَهُوَ أَنْ يَكُونَ حَازِقًا بِعَمَلِهِ مُؤَدِيًا لِلْأَمَانَةِ فِيهِ مُسْتَمِيلًا لِمَنْ اسْتَعْمَلَهُ

امام صادق — علیه السلام: هر صنعتگر از سه ویژگی گزیر ندارد تا با آنها کسبش را رونق بخشد: در کارش زیردست باشد، امانت‌دار باشد و نظر مشتری خود را [تأمین و] به خود جلب کند.

همین نگاه و همین تلاش **جهادگونه** است که خریداران و مشتریان داخلی را نیز مسحور و شیفته تولیدات داخلی خواهد کرد و ایرانیان مسلمان و مؤمن، با بصیرت و آگاهی از موقعیت حساس کشور، برای رفع نیازهای خود به تولیدات داخلی روی آورده و افزون بر ناکارآمد کردن نیرنگ‌ها و تحریم‌های دشمن برای فشار به کشور، در راستای تقویت تولید داخلی، سرمایه‌گذاری در کشور، اشتغال جوانان، گردش سرمایه در داخل، تقویت نظام خانواده، تقویت هویت ملی، جلوگیری از ناهنجاری‌های اجتماعی، ایجاد همبستگی ملی و سرانجام مصرف بهینه گام بردارند.

این همان مصرف هدفمند از تولیدات داخلی در اجرایی شدن «**اقتصاد مقاومتی**» است؛ یعنی در حالی که تولیدات داخلی به سمت کیفیت بهتر و عرضه فراوان است، خریداران نیز با استفاده متعهدانه و متعصبانه از تولیدات داخلی به عنوان یکی از زنجیره‌های چرخه استقلال کشور در مبارزه با تحریم‌ها و فشارها، در جبهه اقتصادی برای پیروزی کشورمان گامی موثر خواهند برداشت و نقشی مقوم خواهند داشت. جبهه‌ای که پس از ناکامی در انقلاب و دفاع مقدس، دشمنان برای مبارزه با مردم فهیم ایران گشوده اند و در این جبهه کشوراسلامی ایران و مردم انقلابی آن همچون جبهه‌های قبل تنه‌است و باید با همت و جدیت روی پای خود بایستد و باز هم دشمن دون و زبون را همچون گذشته ناکام و شکست خورده بر جایش بنشانند. مصرف بر پایه نیاز، دوری از اسراف، پرهیز از اشرافگری، قناعت و مصرف بهینه و... از نکات برجسته در مصرف هدفمند است.

با اینکه در مبارزه هستیم، ولی از کارهای اصولی و اساسی غافل نباشیم، بی‌گمان، مبارزه ما بر پایه دانش، تلاش، همت و عرق اسلامی و ایرانی به پیروزی خواهد رسید به امید خدا.

راهکار در اقتصاد مقاومتی

بدیهی است که تعریف یک راهبرد اقتصادی به نام «**اقتصاد مقاومتی**» به نسبت تعامل نظام اسلامی با «**نظام اقتصادی جهانی**» از سویی و تقابل و رویارویی یا به عبارت بهتر مقاومت در برابر خواسته‌های استکبار جهانی و عدم پذیرش سلطه آنان، مرتبط است.

اقتصاد کشوری که دارای جهان‌بینی خاصی است و این جهان‌بینی با منافع ابرقدرت‌های روز دنیا در تضاد است، اقتصاد خاصی خواهد بود، چرا که دشمنی با چنین کشوری پایدار بوده و در هر دوره‌ای به شکلی بروز می‌یابد.

از این روی باید همه راهبردها و سیاست‌های کشوری مثل ایران به گونه‌ای طراحی شود که از کیان آن در برابر تهدیدها حفاظت کند و مسیر رسیدن به اهداف کشور را هموار سازد.

جمهوری اسلامی ایران که همیشه در معرض دشمنی قرار داشته و در برابر آن‌ها مقاومت کرده است باید اقتصادی متناسب با این وضع داشته باشد که از آن به اقتصاد مقاومتی تعبیر می‌شود.

وقتی نظامی مانند نظام جمهوری اسلامی در جبهه مقاومت در برابر استکبار و صهیونیسم جهانی است و امنیت نظام اسلامی در چارچوب مقاومت در برابر نظام سلطه تعریف می‌شود باید دیگر زیرمجموعه‌های نظام مانند: ساختارهای سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و حتی اقتصادی نظام اسلامی ضرورتاً با همین مفروضه و شرایط مقاومت در برابر استکبار جهانی شکل گیرد و عمل کند.

تعریف اقتصاد مقاومتی

اقتصاد مقاومتی یک نظام اقتصادی است که هماهنگ با سیاست‌های کلان سیاسی و امنیتی نظام اسلامی و برای مقاومت در برابر اقدامات تخریبی شکل بگیرد تا بتواند در برابر ضربات اقتصادی تحریم‌ها و توطئه‌های گوناگون اقتصادی نظام استکبار مقاومت کرده و توسعه و پیشرفت خود را ادامه دهد و روند رو به رشد همه جانبه خود را در ابعاد ملی، منطقه‌ای و جهانی حفظ کند. اقتصاد مقاومتی رابطه نزدیکی با انسجام ملی دارد. منظور از اقتصاد مقاومتی واقعی یک اقتصاد مقاومتی فعال و پویاست نه یک اقتصاد منفعل و بسته به طوری که کشور ضمن مقاومت در مقابل موانع و نامایمات مسیر خود، روند پیشرفت پایدار خود را حفظ کند. توجه به راهکارهای ذیل جهت رسیدن به اهداف «اقتصاد مقاومتی» ضروری است:

۱- نقطه شروع **اقتصاد مقاومتی**، سیاست‌گذاری برای **اصلاح الگوی مصرف** است. مصرف، تولید را جهت می‌دهد و این دو در کنار هم، جهت سرمایه‌گذاری را مشخص می‌کنند. رونق تولید داخلی و کاستن از وارداتی که می‌تواند به افول و کم رونقی و توقف واحدهای تولیدی داخلی منجر شود، استقلال اقتصادی، قطع وابستگی به خارج، ارتقای تکنولوژی در سطح کلان‌تر شکل می‌گیرد البته باید به گونه‌ای عمل کرد که اقتصاد مقاومتی به معنای تحمیل فشار به مردم نباشد.

۲- افزایش بهره‌وری در تولید، کاهش قیمت تمام شده تولیدات، کیفیت بهتر و خدمات بیشتر در رقابت با تولیدات خارجی و کاهش واردات، حمایت از تولید ملی به ویژه تولیدات استراتژیک، مدیریت و تنظیم واردات برای به حداقل رساندن نیاز کشور به ارز و حمایت از تولیدات داخل هدایت سیل نقدینگی موجود به سمت اقتصاد مولد و حذف ریشه‌های سوداگری در اقتصاد نظارت بر نحوه توزیع کالاها به ویژه کالاهای اساسی و ضروری اتخاذ راهبرد انقباض بودجه و مدیریت هزینه در کشور با اولویت‌گذاری‌ها، کاهش مصرف‌گرایی و به تعویق انداختن پروژه‌های ناتمام با اولویت‌های پایین داشتن بینش و نگرش مثبت به کسب و کار، ترجیحاً کسب و کارهای مولد نوآورانه جهت بهبود فضای کسب و کار و ایجاد محیط رقابتی با جلب مشارکت‌های مردمی و انحصار زدایی.

۳- کاهش آمار بیکاری و خشکاندن ریشه‌های فقر و آسیب‌های اجتماعی ناشی از بیکاری در جامعه.

۴- فعال‌سازی سیستم‌های حمایتی پولی و مالی و بیمه‌ای بخش تولید برای تحرک در اقتصاد داخلی و نیز حمایت از صادرات کالاهای غیرنفتی.

۵- افزایش واردات «دانش فنی»، «خطوط تولید» و «ماشین‌آلات» در ازای کاهش واردات کالاهای مصرفی با توجه به اهمیت این نوع معاملات در عصر اطلاعات همزمان با «تولید علم» و تولید «دانش فنی» و حمایت از «شرکت‌های دانش‌بنیان».

۶- تداوم سیاست‌های مربوط به خودکفایی کالاهای اساسی مانند: گندم، روغن، شکر یا حداقل ترتیباتی برای یک «اقتصاد ترکیبی مقاومتی» در این باره و با توجه به فقدان طبیعی استعداد کشور برای خودکفایی کامل، نوع همسازی با دیگر کشورها و قانون‌های اقتصادی دنیا باید در راستای اهداف استراتژیک کشور شکل گیرد.

۷- توجه به معضل تورم و برقراری یک نظام قابل پیش‌بینی و قابل مدیریت در قبال شاخص تورم و تطبیق آن با سطح حقوق و دستمزدها و نیز قیمت ارز در پیشگیری سیاست‌های بهینه در این فرآیند.

۸- تبدیل «تهدیدها» به «فرصت‌ها» در روند تأمین کالاها به این معنا که به محض اعمال تحریم در برخی از کالاها، شکل‌دهی به عزم ملی در حوزه فناوری و صنعت و تجارت برای ایجاد «خودکفایی» کامل یا حداقل «خود اتکایی» در تولید و تأمین این اقلام لازمه اقتصاد مقاومتی است. نباید اجازه داد در مورد فشارها و تهدیدهای اقتصادی، بزرگنمایی شود. ضمن آن که تحریم «کاغذ پاره» نیست و نباید از آن استقبال کرد.

۹- کاهش **اتکا به نفت** از طریق «**کاهش واردات**» و «**افزایش صادرات غیرنفتی**» یا کالاهای استراتژیک متکی بر نفت مانند پتروشیمی.

۱۰- برقراری **ارتباطات خاص اقتصادی** با برخی از کشورهای دوست، گسترش ارتباطات اقتصادی با کشورها و بلوک‌های منطقه‌ای و متکثر کردن شرکای تجاری از یک شریک عمده به چند شریک کوچک‌تر.

۱۱- تلاش برای جلوگیری از **اجماع در قبال نظام اسلامی در سطح بین‌الملل**. باید این مهم با توجه به آسیب‌پذیری‌های اقتصاد جهانی و جاذبه‌های اقتصادی و تجاری ایران و توانایی‌ها شکل گرفته در توسعه اقتصادی و فناوری کشور ساماندهی شود.

۱۲- ایجاد **شرکت‌های مشترک** یا **ایجاد ارتباطات مؤثر شرکت‌ها و مؤسسات ایرانی با برخی از مؤسسات خارجی** در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی برای تعامل و تأمین در موارد ضروری در فناوری و تجهیزات فنی و کالا به نحوی که باوجود تلاش استکبار، امکان مداخله و فشار خارجی در این خصوص فراهم نشود، ضمن این‌که ایجاد این‌گونه ارتباطات بین بخش خصوصی کشور با هم‌تایان خارجی آنها مؤثرتر خواهد بود.

۱۳- تلاش برای جلوگیری از **ایجاد اجماع و تحریم بانکی** و وجود تحرک برای ارتباطات مؤثر بانکی و بیمه و حمل و نقل با استفاده از امکانات خارج از سلطه قدرت‌های مخالف.

۱۴- مراقبت از **توانمندی حمل و نقل کشور و جلوگیری از ایجاد انسداد و محدودیت توسط استکبار** در قبال حمل و نقل بویژه حمل و نقل دریایی و واکنش مناسب در صورت نزدیک شدن دشمن به این عرصه. باید بدانیم تحریم‌های کنونی ذیل مواد پانزده‌گانه ماده ۴۱ فصل هفتم منشور ملل متحد انجام می‌شود. لذا در اقتصاد مقاومتی باید ضمن راهبرد نویسی، اقدامات احتمالی آینده در عملی کردن بندهای دیگر ماده پیش‌بینی شود و راهبردها بر اساس بدترین شرایط تحریمی احتمالی چیده شود.

۱۵- شکل‌گیری روحیه «**جهاد اقتصادی**»، «**تولید ملی**» و «**حمیت ایرانی**». ضمن آن‌که برای تقویت اقتصادی ملی «**دیپلماسی اقتصاد مقاومتی**» نیز لازم است. هدف از این نوع دیپلماسی تبیین دستاوردهای اقتصاد مقاومتی در مقابل فشارهای وارده است. فشارها در مورد کالای مصرفی و شاخص‌های روزمره اقتصادی وارد می‌شود، ولی دستاوردهای مقاومت کشور، دستاوردهایی استراتژیک و بلندمدت هستند، همچون خودکفایی در تکنولوژی‌ها و فناوری‌های برتر (هسته‌ای) استقلال در سیاست خارجی و ...

۱۶- خودداری از اسراف و ضایع کردن کالاها و ذخیره‌سازی کالاهای اساسی در ابعاد حجیم توسط دولت و انبارک‌های کوچک و هدایت شده و هوشمند توسط مردم (مانند کشور سوئیس) حتی در زمان صلح و آرامش جهت تأمین امنیت غذایی مردم.

۱۷- برقراری ارتباطات فراوان «متکثر» بین «اقتصاد ملی» و «اقتصاد جهانی» که برای نظام استکبار غیرقابل کنترل است و احتیاط در ارتباطات بزرگ که مورد تهدید واقع شود.

۱۸- آمادگی برای انجام اقدامات مقابله به مثل در برخی موارد با توجه به مزیت‌های استراتژیک نظام اسلامی از جهت تسلط بر آبراه‌ها، منابع نفتی، موقعیت ژئوپلیتیک و ژئواستراتژیک.

اینها اهداف کلانی است که باید به آنها دست یافت. دستیابی به این شرایط شدنی است. این یک «مأموریت ممکن» است. نظام اسلامی قادر است با برنامه‌ریزی، تلاش، تدوین استراتژی‌ها و اقدامات لازم، با محوریت اقتصاد مقاومتی، بخش عمده‌ای از تهدیدهای امروزین را نیز به فرصت تبدیل کند.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.